

**Przedmiotowe zasady oceniania wiadomości i umiejętności uczniów z języka polskiego
w klasie 7-8 – „Między nami” GWO
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Świątnikach rok szk. 2019/2020**

Nauczyciel: Małgorzata Wodnicka

I. Kontrakt między nauczycielem i uczniem.

1. Każdy uczeń ma obowiązek starannie prowadzić zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń. Zeszyty powinny być obłożone w okładkę, podpisane: nazwa przedmiotu, imię i nazwisko właściciela, klasa, nr w dzienniku – na zewnętrznej stronie okładki, a także na pierwszej stronie wewnątrz zeszytu.

Uczeń zobowiązany jest do zapisu numeru lekcji, podania daty na marginesie, zapisu i podkreślenia tematu „od linijki”. Każdy cząstkowy zapis z lekcji uczeń oddziela wolną linią od kolejnego zapisu.

2. Uczeń jest zobowiązany posiadać podręcznik do literatury, zeszyt ćwiczeń i zeszyt przedmiotowy, przybory do pisania: długopis lub pióro w kolorze tuszu niebieskim lub czarnym.
3. W codziennej pracy uczeń zobowiązany jest posługiwać się słowikiem ortograficznym.
4. Wyposażenie ucznia stanowią także: teczka plastikowa lub z tektury na portfolio, kartki do segregatora formatu A4 w linie lub w kratkę (na brudnopis), kartki formatu A3 w linie (na prace pisemne): pisaki, linijka, ołówek, klej, nożyczki.
5. Prace klasowe są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem, podany jest też zakres sprawdzanych umiejętności i wiedzy. O wyniku uczeń jest informowany najpóźniej w ciągu dwóch tygodni od ich napisania.
6. Każdą ocenę niedostateczną lub dopuszczającą można poprawić w ciągu tygodnia od jej otrzymania. Ocenę niedostateczną można poprawiać tylko raz.
Ocen pozytywnych: dostateczny, dobry, bardzo dobry - nie poprawia się.
7. Krótkie sprawdziany (kartkówki) obejmujące ostatnie 2-3 lekcje / albo trening w pisaniu / nie muszą być zapowiadane.
8. Termin omawiania lektury jest terminem sprawdzianu ze znajomości jej treści.
Oceny ze sprawdzianu wstępnego dotyczącego lektury nie można poprawiać. Lepszą ocenę można uzyskać dzięki szczególnie aktywnej pracy na lekcjach poświęconych lekturze.

9. Uczeń ma prawo do nieprzygotowania do lekcji:

W semestrze uczeń może zgłosić:

- trzy razy - brak pracy pisemnej - wypracowania domowego, zadania z zakresu sprawności językowej lub ortograficznej do zapisania w zeszycie przedmiotowym /w zeszycie ćwiczeń (łącznie);
- jeden raz - nieprzygotowanie wiersza do pamięciowego wygłoszenia.

W semestrze uczeń może zgłosić:

Trzy razy - brak zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń, brak innych pomocy naukowych lub narzędzi pracy i nie ponosić z tego powodu żadnych konsekwencji (łącznie). Jednak fakt ten należy zgłosić nauczycielowi przed rozpoczęciem lekcji.

10. Niewykonane zadanie domowe należy uzupełnić na następną lekcję (lub w terminie ustalonym przez nauczyciela).
W przeciwnym wypadku nauczyciel może wystawić uczniowi ocenę niedostateczną. Ocena nie podlega możliwości poprawy.
11. Obowiązkowi poprawy podlega zadanie wykonane niezgodnie z poleceniem, np. praca niezgodna z tematem, zbyt krótka wypowiedź pisemna, praca niepełna.
Każde następne nieprzygotowanie jest równoznaczne z oceną niedostateczną.
12. Nieoddanie pracy domowej w terminie jest równoznaczne z otrzymaniem oceny niedostatecznej.
Z tego kryterium wyłącza się osoby, które mają nieobecność udokumentowaną zwolnieniem lekarskim lub usprawiedliwieniem w zeszycie usprawiedliwień, reprezentujące szkołę w zawodach i konkursach w określonym dniu. Terminem zaliczenia, w tym przypadku, jeden tydzień od momentu przyścia do szkoły. Niezaliczenie w tym terminie uniemożliwia dalszą poprawę.
13. W przypadku długotrwałej nieobecności ucznia termin zaliczenia prac klasowych i oddania prac domowych ustala nauczyciel w przeciągu tygodnia od przyścia ucznia do szkoły.
Nie powinien on być dłuższy, niż dwa tygodnie od momentu powrotu do szkoły.
14. **Aktywność na lekcji nagradzana jest oceną** (pięć plusów uzyskanych na kolejnych lekcjach stanowi podstawę do oceny bardzo dobrej częściowej wpisanej do dziennika. Odpowiedź musi być na temat. Za pełną wypowiedź wielozdaniową na jednej lekcji uczeń otrzymuje trzy punkty.
15. Przez aktywność rozumiemy zgłaszanie się ucznia do odpowiedzi na lekcjach oraz udzielanie poprawnych i przemyślanych odpowiedzi, a także jego zaangażowanie w pracę grupy, której jest członkiem. **Nauczyciel może nagrodzić oceną bardzo dobrą jednorazową wypowiedź, jeżeli wyróżnia się ona wysokim poziomem trafności, oryginalnością.**
16. Przy ocenianiu ucznia nauczyciel uwzględnia opinię Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.
17. **Jeżeli uczeń opuścił pracę klasową lub sprawdzian z przyczyn losowych**, powinien ją napisać w terminie ustalonym przez nauczyciela, w ciągu tygodnia od powrotu do szkoły. Przy ocenianiu pracy poprawkowej stosowane są takie same kryteria, a ocena zostaje wpisana do dziennika obok oceny wcześniejszej.
17. Jeżeli uczeń w trakcie pisania pracy klasowej lub sprawdzianu zostanie przyłapany na korzystaniu z dodatkowych pomocy, otrzyma ocenę niedostateczną i traci możliwość jej poprawy.

18. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na lekcji w dniu pisania pracy klasowej uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jednak może ją poprawić, przystępując do pracy klasowej zaraz po przybyciu do szkoły.
19. Ocena końcowa na semestr lub na koniec roku jest wynikiem systematycznej pracy ucznia w ciągu całego okresu pracy ucznia.
20. Podstawowym warunkiem promocji do klasy programowo wyższej jest zaliczenie wszystkich lektury obowiązkowych, systematyczne prowadzenie zeszytu przedmiotowego i zeszytu ćwiczeń, systematyczne wykonanie zadań domowych.
21. Nie dopuszcza się możliwości poprawy oceny tuż przed wystawieniem oceny na półroczu lub na koniec roku.
22. W przypadku otrzymania przez ucznia oceny niedostatecznej na półroczu lub na koniec roku szkolnego - zgodnie z Przedmiotowymi Zasadami Oceniania - uczniowi przysługuje egzamin sprawdzający – zgodnie ze Statutem Szkoły Podstawowej w Świątnikach. Nauczyciel podaje zakres materiału do opracowania i wyznacza termin zaliczenia oraz jego formę. Egzamin może się odbyć na pisemny wniosek rodziców złożony u dyrektora szkoły.
23. W przypadku absencji ucznia na zajęciach w szkole większej niż 50% nie przysługuje mu promocja do następnej klasy. Uczeń ma wtedy prawo do egzaminu sprawdzającego. Dopuszczenie do egzaminu sprawdzającego odbywa się na pisemny wniosek rodziców złożony u dyrektora szkoły.
24. Prawo do egzaminu poprawkowego na koniec roku szkolnego nie przysługuje uczniowi ostatniej klasy.

Kryteria oceniania uczniów z opinią Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej:

1. Kryteria są indywidualizowane do konkretnych wskazań wynikających z opinii z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.
2. Bez względu na wskazania wynikające z opinii:
 - uczeń ma możliwość wydłużonego czasu pracy w czasie sprawdzianu pisemnego (do 50% więcej niż uczeń, który nie posiada opinii).
 - na sprawdzianach wypowiedzi ustnych może korzystać z niewielkiej pomocy nauczyciela polegającej np. na formułowaniu bardziej szczegółowych i konkretnych pytań.
 - przy sprawdzianach w formie dyktanda nauczyciel ustala indywidualne kryteria oceniania ustalone przed przystąpieniem ucznia do pisania.
 - pozostałe kryteria oceniania dostosowane mogą być indywidualnie w zależności od wskazań wynikających z opinii.
3. Niezależnie od wyżej wymienionych kryteriów uczeń z opinią z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej powinien udokumentować pracę zmierzającą do zniwelowania dysleksji.

Na lekcjach języka polskiego kontroli i ocenie osiągnięć uczniów podlegają:

- aktywność i zaangażowanie ucznia, w tym prace dodatkowe (podczas pracy indywidualnej, grupowej, pisemnej, ustnej, różnego typu działań projektowych),
- technika czytania i recytacje,
- analiza i interpretacja tekstu (wypowiedzi pisemne i ustne, czytanie na poziomie semantycznym i krytyczno-twórczym oraz działania o charakterze przekładu intersemiotycznego),

- świadomość językowa ucznia (wypowiedzi ustne i pisemne oraz praktyczne wykorzystanie w nich wiedzy o języku).

Nauczyciel ocenia:

- diagnozy na wejście i na koniec roku szkolnego,
- sprawdziany (po dziale, zgodnie z terminarzem programu „Wielki sprawdzian” Lepszej Szkoły” GWO,
- sprawdziany gramatyczne i ortograficzne (wg uznania nauczyciela)
- recytację poezji i prozy (raz/dwa razy w semestrze)
- kartkówki (wg uznania nauczyciela)
- odpowiedzi ustne (na bieżąco)
- zadania domowe ustne i pisemne (2-3 razy w semestrze)
- przygotowanie do lekcji (na bieżąco)
- aktywność w czasie zajęć (na bieżąco)
- przygotowanie prac dodatkowych (także samodzielnie wybranych i przeczytanych lektur nadobowiązkowych)

Sposób sprawdzania umiejętności ucznia:

- diagnoza umiejętności na wejście oraz na koniec roku w klasach 7-8,
- diagnoza ortograficzna i językowa przynajmniej raz w roku szkolnym,
- sprawdziany (po dziale, zgodnie z terminarzem programu po realizacji działu),
- sprawdziany językowe, gramatyczne i ortograficzne (wg uznania nauczyciela),
- kartkówki (wg uznania nauczyciela),
- odpowiedzi ustne (na bieżąco),
- sprawdziany literackie – znajomość treści lektur i tekstów z podręcznika
- prace pisemne — krótkie formy wypowiedzi oraz wypracowania
- kartkówki - krótkie pisemne formy bieżących kontroli wiadomości i umiejętności
- teksty z lukami, testy, dyktanda ortograficzne
- wypowiedzi ustne na zadany temat w związku z tekstem literackim, najbliższym otoczeniem uczniów oraz na podstawie różnych tekstów kultury
- prezentacja wytworów prac uczniów, np. projektów – demonstracja.

POZIOMY WYMAGAŃ

I. Podstawowy

1. Konieczne (na ocenę dopuszczającą)

Obejmują treści:

- bardzo łatwe (ale wykonane pod kierunkiem nauczyciela)
- praktyczne, przydatne życiowo
- niezbędne w dalszej edukacji – bazowe

2. Podstawowe (na ocenę dostateczną)

Obejmują, oprócz wymagań koniecznych, treści :

- najważniejsze w uczeniu się danego przedmiotu
- łatwe dla ucznia nawet mało zdolnego
- często powtarzające się w procesie nauczania
- określone programem nauczania na poziomie nieprzekraczającym wymagań zawartych w podstawach programowych
- proste, uniwersalne umiejętności z zakresu nauczania języka polskiego

II. Ponadpodstawowy

1. Rozszerzające (na ocenę dobrą)

Obejmują, oprócz wymagań podstawowych, treści:

- umiarkowanie trudne
- złożone, mniej przystępne niż zaliczone do wymagań podstawowych
- częściowo rozszerzające podstawy przedmiotu

2. Dopelniające (na ocenę bardzo dobrą)

Obejmują, oprócz wymagań rozszerzających, treści :

- wymagające korzystania z różnych źródeł
- umożliwiające rozwiązywanie problemów
- pośrednio użyteczne w życiu pozaszkolnym
- pozwalające łączyć wiedzę z różnych przedmiotów i dziedzin

3. Wykraczające (na ocenę celującą)

Powinny, oprócz wymagań dopełniających, obejmować treści:

- znacznie wykraczające poza program nauczania
- wymagające znacznej samodzielności ucznia
- wynikające z indywidualnych zainteresowań

*** Jeżeli uczeń uzyska tytuł laureata w konkursach lub olimpiadach przedmiotowych na szczeblu powiatowym, regionalnym, ogólnopolskim lub międzynarodowym, automatycznie uzyskuje ocenę celującą z przedmiotu.**

Informacje o postępach ucznia gromadzi się:

- w dzienniku lekcyjnym
- w zeszytach przedmiotowych
- w teczkach prac uczniów (zawierających referaty, sprawdziany, testy, wypracowania, rysunki)
- w teczkach (kopertach) do prac klasowych (przechowywanych przez nauczyciela)

O postępach w nauce uczeń i jego rodzice informowani są w formie:

- oceny kształtującej (ustnej lub pisemnej oceny opisowej - uczeń dowiaduje się o tym, jakie są mocne i słabe strony pracy oraz jak poprawić błędy),
- oceny (stopnia szkolnego),
- pisemnej – o zagrażającej na koniec semestru lub roku szkolnego ocenie niedostatecznej rodzice są powiadamiani przez nauczyciela lub wychowawcę na miesiąc przed klasyfikacją semestralną i roczną.

UWAGI KOŃCOWE

- Nauczyciel zaznajamia uczniów z PZO na początku roku szkolnego i II semestru oraz na bieżąco udostępnia ten dokument uczniom i rodzicom w klasie (np. internet,teczka ucznia).
- Roczna ocena klasyfikacyjna obejmuje osiągnięcia uczniów w I i II semestrze.
- **Ocena śródroczna i końcowa nie jest średnią matematyczną ocen cząstkowych.**
- Uczeń ma prawo przeanalizować ocenę otrzymaną z pracy pisemnej w dniu, w którym zostaje poinformowany o wynikach.
- Nauczyciel ma obowiązek, na prośbę ucznia lub rodziców (prawnych opiekunów), uzasadnić wystawioną ocenę.
- Rodzice w obecności nauczyciela mają prawo wglądu do prac pisemnych swojego dziecka.

- Uczeń ma obowiązek wykonać poprawę błędów zaznaczonych w zeszytce i na karcie pracy / wypracowaniu, sprawdzianie/ wg wskazówek podanych przez nauczyciela.
- W wyposażeniu ucznia znajduje się podręcznik do literatury, zeszyt ćwiczeń i zeszyt przedmiotowy. Dodatkowym wyposażeniem ucznia jest słownik ortograficzny, kartki do segregatora formatu A4, przybory do pisania, linijka, zakreślacz.
- Podręcznik i zeszyty - ćwiczeń i przedmiotowy - powinny być obłożone i podpisane (zeszyty na okładce i na pierwszej stronie – z uwzględnieniem imienia i nazwiska ucznia, klasy i numeru z dziennika),
- Uczeń przechowuje materiały pomocnicze przekazane przez nauczyciela oraz własne prace w teczce domowej. Nauczyciel ma prawo wglądu i oceny sposobu prowadzenia teczki.
- Prace klasowe przechowywane są w oddzielnych tęczkach, które pozostają w klasie. Uczeń rozliczany jest z każdej pracy klasowej – po pracy domowej - korekcie błędów - każda praca klasowa musi być zwrócona i włożona do teczki klasowej jako dokumentacja pracy ucznia. **Uczeń ma obowiązek po wykonaniu poprawy i po udostępnieniu pracy rodzicom (rodzice podpisem dokumentują, że są zapoznani z oceną ucznia) zwrócić pracę kontrolną nauczycielowi.**
- Brak odpowiednich materiałów potrzebnych na lekcję traktowany jest jako nieprzygotowanie do lekcji.
- Wszelkie plagiaty karane są oceną niedostateczną.
- Forma i sposób informowania o postępach i zagrożeniach uczniów jest zgodna z PZO.
- Końcowa ocena niedostateczna może być poprawiana zgodnie z PZO.
- Ocenę cyfrową (częstkową) mogą być uzupełniane przez znaki „+” i „-” (w celu stopniowania jakości pracy ucznia), przy czym znak „+” podnosi wartość oceny o 0,5, a znak „-”, obniża o 0,25 wartość oceny, przy której się znajduje (tj. 4+ oznacza 4,5, a 4- oznacza 3, 75). Ocenę mają swoją wagę znaczeniową. Najwyższą wagę przypisuje się ocenom ze sprawdzianów, za samodzielną pracę ucznia na lekcji, wysoki wynik w konkursach przedmiotowych, prezentację na forum klasy/szkoły (realizacja projektu edukacyjnego).
- Nauczyciel w dniu rozdawania sprawdzonych prac podaje do wiadomości uczniów skalę punktową, według której oceniany był sprawdzian (praca klasowa, wypracowanie itp.).
- Uczniowie nie mogą w zeszytach przedmiotowych pisać flamastrami i czerwonym długopisem (zastrzeżonym dla nauczyciela).
- W zeszytce przedmiotowej uczniowie mają obowiązek zapisywania numerów lekcji i dat na marginesie, a temat powinien być podkreślony.
- **Błędy zaznaczone w zeszytce, w wypracowaniu ucznia przez nauczyciela powinny być zawsze poprawione na marginesie lub pod sprawdzonym tekstem** (o ile nauczyciel nie zaleci innego sposobu poprawy).

Sprawdzane wiedza, sprawności i umiejętności ucznia klas 7-8:

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE - CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH	
	Utwory epickie - Uczeń:
1	rozpoznaje rodzaj literacki: epika
2	określa cechy charakterystyczne dla epiki
3	przypisuje czytany utwór do epiki
4	rozróżnia gatunki epiki: pamiętnik

	Utwory liryczne - Uczeń:
1.	rozpoznaje rodzaj literacki: liryka
2.	określa cechy charakterystyczne dla liryki
3.	przypisuje czytany utwór do liryki
4.	rozdziela gatunki liryki: fraszka
5.	wymienia cechy gatunkowe fraszki
6.	wskazuje cechy gatunkowe fraszki
7.	rozdziela gatunki liryki: sonet
8.	wymienia cechy gatunkowe sonetu
9.	wskazuje cechy gatunkowe sonetu
10.	rozdziela gatunki epiki: pieśń
11.	wymienia cechy gatunkowe pieśni
12.	wskazuje cechy gatunkowe pieśni
13.	rozdziela gatunki epiki: tren
14.	wymienia cechy gatunkowe trenu
15.	wskazuje cechy gatunkowe trenu
	Utwory dramatyczne - Uczeń:
1.	rozpoznaje rodzaj literacki: dramat
2.	określa cechy charakterystyczne dla dramatu
3.	przypisuje czytany utwór do dramatu
4.	rozdziela gatunki dramatu: komedia
5.	wymienia cechy gatunkowe komedii
6.	wskazuje cechy gatunkowe komedii
7.	rozdziela gatunki epiki: tragedia
8.	wymienia cechy gatunkowe tragedii
9.	wskazuje cechy gatunkowe tragedii
10.	wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt
11.	wskazuje elementy dramatu (rodzaj): scena
12.	wskazuje elementy dramatu (rodzaj): tekst główny
13.	wskazuje elementy dramatu (rodzaj): didaskalia
14.	wskazuje elementy dramatu (rodzaj): monolog
15.	wskazuje elementy dramatu (rodzaj): dialog
	Utwory synkretyczne - Uczeń:
1.	rozdziela balladę i wymienia jej cechy gatunkowe
2.	rozdziela fraszkę i wymienia jej cechy gatunkowe
3.	rozdziela epeję i wymienia jej cechy gatunkowe
4.	wskazuje cechy gatunkowe ballady
5.	wskazuje cechy gatunkowe fraszki
6.	wskazuje cechy gatunkowe epeji
	Utwory literackie, w tym epickie, liryczne, dramatyczne i inne - Uczeń:
1.	rozpoznaje w tekście literackim: neologizm
2.	rozpoznaje w tekście literackim: eufemizm
3.	rozpoznaje w tekście literackim: porównanie homeryckie
4.	rozpoznaje w tekście literackim: inwokację
5.	rozpoznaje w tekście literackim: symbol
6.	rozpoznaje w tekście literackim: alegorię
7.	określa funkcję neologizmu
8.	określa funkcję eufemizmu

9.	określa funkcję porównania homeryckiego
10.	określa funkcję inwokacji
11.	określa funkcję symbolu
12.	określa funkcję alegorii
13.	zna pojęcie komizmu
14.	rozpoznaje rodzaje komizmu w tekstach
15.	określa funkcje komizmu w tekście
16.	zna pojęcie ironii
17.	rozpoznaje ironię w tekstach
18.	określa funkcję ironii w tekstach
19.	określa w podanych tekstach problematykę egzystencjalną
20.	poddaje refleksji problematykę egzystencjalną
21.	określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich
22.	wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi
23.	dokonuje hierarchizacji wartości uniwersalnych
24.	wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze
25.	wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny
26.	recytuje utwór literacki w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem
ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY	
Uczeń:	
1.	wyszukuje w tekście potrzebne informacje
2.	cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego
3.	cytuje odpowiednie fragmenty tekstu popularnonaukowego
4.	cytuje odpowiednie fragmenty tekstu naukowego
5.	porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie
6.	interpretuje dzieła sztuki: obraz
7.	interpretuje dzieła sztuki: rzeźba
8.	interpretuje dzieła sztuki: fotografia
9.	dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową
10.	dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą popularnonaukową
11.	dostrzega różnice między literaturą piękną a publicystyką
12.	określa funkcje literatury pięknej
13.	określa funkcje literatury naukowej
14.	określa funkcje literatury popularnonaukowej
15.	określa funkcje publicystyki
16.	rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż
17.	rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad
18.	rozpoznaje gatunki dziennikarskie: artykuł
19.	rozpoznaje gatunki dziennikarskie: felieton
20.	określa podstawowe cechy reportażu
21.	określa podstawowe cechy wywiadu
22.	określa podstawowe cechy artykułu
23.	określa podstawowe cechy felietonu
24.	określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury
25.	znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE - GRAMATYKA JĘZYKA POLSKIEGO	

	Fonetyka - Uczeń:
1.	rozumie mechanizm upodobień fonetycznych
2.	rozumie mechanizm uproszczeń grup spółgłoskowych
3.	rozumie mechanizm utraty dźwięczności
4.	rozumie rozbieżność między mową a pismem
5.	rozumie zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu
6.	stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu
	Słowotwórstwo - Uczeń:
1.	rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny
2.	rozumie pojęcie podstawy słowotwórczej
3.	w wyrazie pochodnym wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym
4.	rozumie realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu
5.	rozpoznaje rodzinę wyrazów
6.	łączy wyrazy pokrewne
7.	wskazuje rdzeń
8.	zna zasady tworzenia wyrazów złożonych
9.	odróżnia typy wyrazów złożonych
	Fleksja - Uczeń:
1.	rozpoznaje imiesłowowy
2.	rozumie zasady tworzenia imiesłowów
3.	rozumie zasady odmiany imiesłowów
	Składnia - Uczeń:
1.	poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania
2.	rozumie funkcję imiesłowowego równoważnika zdania
3.	przekształca imiesłowowy równoważnik zdania na zdanie złożone
4.	przekształca zdanie złożone na imiesłowowy równoważnik zdania
5.	rozdziela wypowiedzenia wielokrotnie złożone
6.	rozumie mowę zależną i niezależną
7.	przekształca mowę zależną na niezależną
8.	przekształca mowę niezależną na zależną
	ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA
	Stylistyka - Uczeń:
1.	dostrzega różnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy)
2.	rozpoznaje wyrazy rodzime
3.	rozpoznaje wyrazy zapożyczone
4.	zna typy skrótów i skrótowców
5.	określa funkcję skrótów i skrótowców w tekście
6.	rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe
7.	rozpoznaje rodzaje nazw miejscowych
8.	używa poprawnych form gramatycznych imion
9.	używa poprawnych form gramatycznych nazwisk
10.	używa poprawnych form gramatycznych imion
11.	używa poprawnych form gramatycznych nazw mieszkańców
12.	zna sposoby wzbogacania słownictwa
13.	rozumie znaczenie homonimów
14.	wyróżnia środowiskowe i regionalne odmiany języka
15.	rozdziela treść i zakres znaczeniowy wyrazu

16.	rozumie pojęcie stylu
17.	rozpoznaje styl potoczny
18.	rozpoznaje styl urzędowy
19.	rozpoznaje styl artystyczny
20.	rozpoznaje styl naukowy
21.	rozpoznaje styl publicystyczny
KOMUNIKACJA JĘZYKOWA I KULTURA JĘZYKA	
Uczeń:	
1.	rozumie, na czym polega grzeczność językowa
2.	stosuje się do zasad grzeczności językowej w swoich wypowiedziach
3.	rozdziela normę językową wzorcową oraz użytkową
4.	stosuje się do normy językowej wzorcowej i użytkowej
5.	rozumie, na czym polega błąd językowy
ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA	
Uczeń:	
1.	wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych
2.	wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych
3.	poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne
4.	wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych
5.	wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni spółgłosek twardych i miękkich
6.	wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych
7.	zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych
8.	zna zasady pisowni partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy
TWORZENIE WYPOWIEDZI - ELEMENTY RETORYKI	
Uczeń:	
1.	funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne
2.	rozumie oddziaływanie środków retorycznych na odbiorcę
3.	gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi
4.	porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi
5.	redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi
6.	tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią kompozycję dla danej formy gatunkowej
7.	tworzy wypowiedź, stosując zasady spójności językowej między akapitami
8.	rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych
9.	stosuje rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych)
10.	wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych
11.	wykorzystuje znajomość zasad tworzenia argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych
12.	odróżnia przykład od argumentu
13.	przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego
14.	zgadza się z cudzymi poglądami lub z nimi polemizuje, rzeczowo uzasadniając własne zdanie
15.	rozpoznaje i rozdziela środki perswazji w tekstach reklamowych
16.	rozpoznaje i rozdziela środki manipulacji w tekstach reklamowych
17.	określa funkcję środków perswazji w tekstach reklamowych
18.	określa funkcję środków manipulacji w tekstach reklamowych
19.	przeciwstawia manipulacji językowej zasady etyki wypowiedzi
MÓWIENIE I PISANIE	

	Uczeń:
1.	tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka
2.	tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: recenzja
3.	tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie
4.	tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: życiorys
5.	Tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: CV
6.	tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: list motywacyjny
7.	tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: przemówienie
8.	tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wywiad
9.	wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym skraca
10.	wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza
11.	wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym rozbudowuje
12.	wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym parafrazuje
13.	formułuje pytania do tekstu
14.	dokonuje interpretacji głosowej czytanych tekstów
15.	dokonuje interpretacji głosowej wygłaszanych tekstów
	SAMOKSZTAŁCENIE
	Uczeń:
1.	rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji
2.	rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania
3.	uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie
4.	uczestniczy w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje, projekty wystaw, realizuje krótkie filmy z wykorzystaniem technologii multimedialnych)
5.	pogłębia swoją wiedzę przedmiotową
6.	uczestniczy w wykładach publicznych
7.	uczestniczy w konkursach itp.
8.	rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy
9.	rozwija nawyki systematycznego uczenia się
10.	rozwija umiejętność krytycznego myślenia
11.	rozwija umiejętność formułowania opinii

OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY 7 - 8

niedostateczny

- poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy szóstej uniemożliwia osiągnięcie celów polonistycznych,
- uczeń nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności;

dopuszczający

- poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy szóstej umożliwia osiągnięcie celów polonistycznych,
- uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności;

dostateczny

- poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy szóstej pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej,
- uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe, o średnim poziomie trudności ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej;

dobry

- uczeń poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej,

- rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne;

bardzo dobry

- uczeń sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej,
- potrafi zastosować poznaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach,

celujący

- uczeń biegłe posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych objętych programem nauczania i wynikających z podstawy programowej; proponuje rozwiązania nietypowe; jest twórczy, rozwija własne uzdolnienia.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY 7- 8

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela
- wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi
- słucha nagrania wzorcowej recytacji
- mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu
- rozumie polecenia
- rozpoznaje fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście
- rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się

CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

- czyta teksty współczesne i dawne
- odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźba, grafika) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np biograficznego, historycznego, kulturowego
- rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady
- rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinię i fakty, rozróżnia fikcję i kłamstwo
- wie, czym jest perswazja, sugestia, ironia, z pomocą nauczyciela i klasy rozpoznaje aluzję
- rozróżnia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim
- wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi
- dostrzega różne motywy postępowania bohaterów
- odczytując sens utworu, dostrzega podstawowe wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; formułuje wnioski
- czyta utwory liryczne i zna cechy liryki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące

- do liryki: sonet, pieśń, tren
- odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego
- zna podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, w tym: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację
- rozpoznaje obrazy poetyckie w utworze
- czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do epiki
- wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze
- wie, czym się różni fikcja literacka od rzeczywistości
- rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową
- rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu
- odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog i dialog
- rozpoznaje balladę jako gatunek z pogranicza rodzajów literackich
- posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich
- rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, felieton
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym
- dostrzega symbole i alegorie w tekstach kultury
- zna terminy *adaptacja filmowa* i *adaptacja teatralna*
- wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator)
- zauważa związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury
- dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi
- tworzy plan dłuższej wypowiedzi
- tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje
- wypowiada się na temat
- stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, a w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę
- stara się o estetyczny zapis wypowiedzi
- wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji
- przygotowuje wywiad
- streszcza, skraca, parafrazuje tekst, w tym tekst popularnonaukowy
- wyraża swoje zdanie i umie je uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów
- pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście
- opisuje i charakteryzuje postaci rzeczywiste i fikcyjne
- stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową
- opisuje elementy dzieła malarskiego, wykorzystuje z pomocą nauczyciela odpowiednie konteksty
- układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty
- wygłasza z pamięci tekst poetycki

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- wie, czym jest błąd językowy
- ma podstawową wiedzę z zakresu gramatyki języka polskiego: fonetyki (zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie), dostrzega rozbieżności między mową a pismem
- słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych), zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów
- fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany)
- składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie)

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników
- żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o jej powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie
- określa tematykę wysłuchanego utworu; ocenia wartość wysłuchanego tekstu
- rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym
- wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu
- rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi

CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

- podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów
- nazywa różne motywy postępowania bohaterów
- określa problem poruszony w utworze i ustosunkowuje się do niego
- identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki
- charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu
- wskazuje podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, w tym: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację
- wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie
- rozróżnia takie gatunki poezji, jak pieśń, hymn
- identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze
- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości
- rozumie znaczenie terminów *realizm* i *fantastyka*
- odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania
- podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej
- zna cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki i ballady
- rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście

- samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w odpowiednich źródłach, sporządza prosty przypis
- wyszukuje informacje w indeksie i przypisach
- rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie prasowej
- analizuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury
- dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie
- wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich
- analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury
- wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, wyraża własne zdanie i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska
- zachowuje trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu
- stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów,
- rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia
- stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy
- uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury
- dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację
- uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i kolegów
- redaguje rozprawkę z tezą bądź hipotezą, formułuje odpowiednie argumenty i popiera je odpowiednimi przykładami
- pisze wywiad
- stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi
- zachowuje poprawność językową i stylistyczną tworzonego tekstu
- wykazuje dbałość o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną
- opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w tekstach kultury, takich jak obraz, plakat, grafika
- w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji
- recytuje tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- dostrzega błędy językowe i potrafi je skorygować
- stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową w zakresie: fonetyki (zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie), dostrzega rozbieżności między mową a pismem słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych), zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów

fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany) składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu
- analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

- płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji
- odczytuje tekst na poziomie przenośnym
- określa funkcję przeczytanego tekstu
- interpretuje tytuł utworu
- wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych
- dostrzega manipulację i perswazję, wartościowanie w czytanim tekście, w tym w satyrze
- określa funkcję środków artystycznego wyrazu
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu
- uzasadnia przynależność gatunkową różnych utworów literackich
- uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki
- wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych
- analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji w reklamie prasowej
- odczytuje sensory przenośne i symboliczne w odbieranym tekście

MÓWIENIE

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej
- uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów
- dobiera środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia
- aktywnie uczestniczy w dyskusji
- wystrzega się brutalności słownej, kłamstwa i manipulacji w wypowiedzi ustnej
- pisze na temat, stosując funkcjonalną kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte celnymi dobranymi przykładami
- dobiera i stosuje środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu
- prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadomie stosuje retoryczne środki wyrazu

- reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację
- w rozprawce dobiera odpowiednie argumenty, w których odwołuje się do kontekstu literackiego, popiera je odpowiednimi przykładami
- pisze wywiad, wykorzystując zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie
- opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki
- w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera
- recytuje tekst poetycki, interpretację głosowo z uwzględnieniem tematu
- ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów i przedstawia uzasadnienie swojej oceny

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- **umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:**
- dokonuje korekty tworzonego tekstu
- analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, w piosence), **wykorzystując wiedzę o języku w zakresie:**
 - **fonetyki** (zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie), dostrzega rozbieżności między mową a pismem
 - **słowotwórstwa i słownictwa** (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych), zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów
 - **fleksji** (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany)
 - **składni** (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega i ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu
- interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

- płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania, intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego
- odczytuje tekst na poziomie przenośnym i symbolicznym

- wartościuje zachowania i postawy bohaterów, uwzględniając motywy ich postępowania i odwołując się do ogólnie przyjętych zasad moralnych
- ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, manipulacja itp.
- określa funkcję środków artystycznego wyrazu, a zwłaszcza symbolu i alegorii
- interpretuje symbole występujące w różnych tekstach kultury

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód
- aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści i nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji
- charakteryzując postać fikcyjną, ocenia i wartościuje jej zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych
- analizuje uczucia własne i bohaterów literackich,
- próbuje interpretować głosowo wygłaszany tekst, m.in. przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie,
- krytycznie, rzeczowo omawia oraz ocenia recytację własną i kolegów
- pisze wypowiedzi logiczne, spójne i przejrzyste pod względem kompozycyjnym i poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym
- dobierając odpowiednie słownictwo, tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy
- posługuje się odpowiednimi argumentami i przykładami w celu uzasadnienia własnego zdania
- posługując się bogatym słownictwem, redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) oraz pisma użytkowe
- odwołując się do kontekstów, tworzy rozprawkę z tezą lub hipotezą

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- wykorzystując wiedzę o języku, analizuje elementy językowe w tekstach kultury jako świadome kształtowanie warstwy stylistycznej tekstu
- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania w zakresie fonetyki, fleksji, składni, słownictwa

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako aktywny uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych
- odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji
- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

- czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym
- samodzielnie interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji
- praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego,

- popularnonaukowego, naukowego
- krytycznie ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne stanowisko, lub za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe dowodzi przyjętych racji
- aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski
- interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych
- oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej
- pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu, w tym rozprawkę z hipotezą; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną kompozycję
- tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem
- redaguje dłuższe formy wypowiedzi
- podejmuje próby własnej twórczości literackiej

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi
- samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach

Małgorzata Wodnicka